

Sygn. akt *I ACa 202/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2015

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSA Małgorzata Gulczyńska**

Sędziowie: SA Jan Futro (spr .)

SA Roman Stachowiak

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta P.**

przeciwko **B. N.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 17 grudnia 2014 r. sygn. akt XII C 2086/14

1. uchyła zaskarżony wyrok i odrzuca pozew;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 12 617 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Roman Stachowiak Małgorzata Gulczyńska Jan Futro

--	--	--

I A Ca 202/15

UZASADNIENIE

Powód - Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta P. w pozwie wniesionym w dniu 2 czerwca 2014 r. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwana B. N. ma zapłacić mu kwotę 11 113 227,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 11 062 008,00 zł od dnia 14 marca 2014 r. do dnia zapłaty i od kwoty 51 219,00 zł od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państw, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu twierdził, że w dniu 7 października 2010 r. zapłacił pozwanej kwotę 11 113 227,00 zł, na którą złożyło się odszkodowanie w wysokości 11 062 008,00 zł, ustalone decyzją Starosty (...) z dnia 8 lipca 2010 r., (...) (...) (...) za nieruchomości położoną w P. przy ul. (...), wywłaszczoną na rzecz Skarbu Państwa oraz odsetki ustawowe. Powyższa decyzja o ustaleniu odszkodowania została uchylona decyzją Wojewody (...) z dnia 12 lutego 2014 r., nr (...) (...)6.2014.10, wobec czego powód wezwał pozwaną do zwrotu wypłaconej kwoty. Pozwana odmówiła zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania, oświadczając, że zachowuje tę kwotę na poczet przyszłego odszkodowania, które ma być ustalone nową decyzją przez Starostę (...). Zdaniem powoda, podstawa świadczenia odszkodowawczego odpadła wskutek wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji Starosty (...) z dnia 8 lipca 2010 r., co uzasadnia zwrot na jego rzecz spełnionego świadczenia wraz z odsetkami.

Nakazem zapłaty z 7 lipca 2014 r. wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana wniosła sprzeciw od tego nakazu, domagając się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniosła, że postępowanie administracyjne dotyczące odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomości nadal się toczy, gdyż decyzją Wojewody (...) z dnia 12 lutego 2014 r. uchylającą decyzję Starosty (...) z dnia 8 lipca 2010 r. sprawa została przekazana Staroście (...) do ponownego rozpoznania i na obecnym etapie postępowania jedyną kwestią sporną jest wysokość odszkodowania. Tym samym nie można uznać, że doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Decyzją z dnia 8.07.2010 r., nr GN. N. (...) -90/09, Starosta (...) ustalił na rzecz pozwanej B. N. odszkodowanie w wysokości 11.113.227,00 zł za nieruchomości położoną w P. przy ul. (...), wywłaszczoną na rzecz Skarbu Państwa orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej Miasta P. (...) Spraw Wewnętrznych z dnia 31 sierpnia 1968 r., nr (...) (...) stanowiącą w dacie wywłaszczenia działkę nr (...) o pow. 1.8622 ha zapisaną w księdze wieczystej KW nr (...), aktualnie oznaczoną jako działki nr (...) o pow. 0,0389 ha, (...) o pow. 0,0416 ha i (...) o pow. 1,7817 ha, zapisane w księdze wieczystej KW nr (...). Do wypłaty odszkodowania zobowiązany został Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta P..

W dniu 7.10.2010 r. powód zapłacił B. N. kwotę 11.113.227,00 zł, na którą złożyło się odszkodowanie z tytułu decyzji z dnia 8.07.2010 r., (...) (...) (...) oraz odsetki ustawowe.

Prezydent Miasta P. złożył odwołanie od decyzji Starosty (...) z dnia 8.07.2010 r., (...) (...) (...). Wojewoda (...) decyzją z dnia 10.09.2010 r. nr (...) (...) (...) umorzył postępowanie odwoławcze.

Prezydent Miasta P. złożył skargę do WSA w Poznaniu na decyzję Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. nr (...) (...) (...). WSA w Poznaniu wyrokiem z dnia 9.03.2011 r., sygn. Akt IV SA/Po 937/10 uchylił decyzję Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. (...). (...) (...) decyzję Starosty (...) z dnia 8.07.2014 r., nr (...) (...) (...)

Skargi kasacyjne od wyroku WSA w Poznaniu z dnia 9.03.2011 r., sygn. Akt IV SA/Po 937/10 złożyli: Wojewoda (...) i pozwana B. N.. NSA wyrokiem z dnia 18.07.2012 r. sygn. Akt I OSK 1015/11, uchylił wyrok WSA w Poznaniu z dnia 9.03.2011 r., sygn. Akt IV SA/Po 937/10.

WSA w Poznaniu wyrokiem z dnia 5.12.2012 r. sygn. Akt IV SA/Po 984/12 uchylił decyzję Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. nr (...) (...) (...).

Skargę kasacyjną od wyroku WSA w Poznaniu z dnia 5.12.2012 r. sygn. Akt IV SA/Po 984/12 złożyła pozwana B. N.. NSA wyrokiem z dnia 14.11.2013 r. sygn. Akt I OSK 445/13 oddalił skargę kasacyjną pozwanej B. N..

Wojewoda (...) decyzją z dnia 12.02.2014 r., nr (...) (...)6.2014.10, uchylił decyzję Starosty (...) z dnia 8.07.2010 r.,(...). (...)(...)przekazując sprawę organowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pismem z dnia 28.02.2014 r. Prezydent Miasta P. wezwał pozwaną B. N. do zwrotu wypłaconej kwoty odszkodowania. Zgodnie z treścią wezwania kwota odszkodowania powinna być zwrócona w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Wezwanie do zapłaty doręczono w dniu 6.03.2014 r.

Pismem z dnia 12.03.2014 r. pozwana B. N. odmówiła zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania i oświadczyła, że zachowuje tę kwotę na poczet przyszłego odszkodowania, które ma być ustalone nową decyzją przez Starostę (...).

W toku ponownego rozpoznania sprawy wartość nieruchomości, stosownie do operatu szacunkowego z dnia 08.08.2014 r. (sporządzonego na zlecenie Starosty (...)), wartość wywłaszczonej nieruchomości określono na kwotę 16.513.350 zł i w konsekwencji, decyzją z dnia 03.12.2014 r., ustalono na rzecz pozwanej odszkodowanie w kwocie 16.510.231,82 zł (zaliczając na poczet odszkodowania kwotę wypłaconą na podstawie orzeczenia Prezydium Rady Narodowej Miasta P. (...) Spraw Wewnętrznych z dnia 31.08.1968 r. zwaloryzowaną na dzień wydania decyzji nr (...) (...) (...)).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że nie było podstaw do uwzględnienia powództwa. Zgodnie z art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 782), jeżeli decyzja, na podstawie której wypłacono odszkodowanie, została następnie uchylona lub stwierdzono jej nieważność, osoba, której wypłacono odszkodowanie, lub jej spadkobierca są zobowiązani do zwrotu tego odszkodowania po jego waloryzacji na dzień zwrotu. Treść przytoczonego przepisu wskazuje, że intencją ustawodawcy było uregulowanie obowiązku zwrotu odszkodowania w sytuacji, gdy dochodzi do trwałego wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji stanowiącej podstawę do wypłacenia tego odszkodowania. Obowiązek zwrotu zwaloryzowanego świadczenia powstaje zatem jedynie wtedy, gdy wyeliminowanie decyzji z obrotu prawnego wskutek stwierdzenia jej nieważności lub uchylecia skutkuje tym, iż odszkodowanie już nie przysługuje. Przepis art. 132 ust. 3a u.g.n. nie ma natomiast zastosowania w sytuacji, gdy stronie przysługuje roszczenie, co do różnicy pomiędzy kwotą ustalonego ponownie odszkodowania a kwotą odszkodowania już wypłaconego. Sąd Okręgowy podkreślił, że odpowiedzialność podmiotu, na rzecz którego dokonano wywłaszczenia ograniczona jest do różnicy pomiędzy kwotą zwaloryzowanego odszkodowania, a wartością na nowo ustalonego odszkodowania. W takiej sytuacji organ ma nie tylko uprawnienie, lecz obowiązek zaliczyć na poczet należnego odszkodowania wypłaconą już kwotę. Ponowne ustalenie odszkodowania może dotyczyć tylko tej części szkody, która nie została jeszcze wyrównana.

Zdaniem Sądu, na gruncie rozpoznawanej sprawy przepis art. 132 ust. 3a u.g.n. nie znajduje zastosowania, bowiem po uchyleniu decyzji Starosty (...) z dnia 8 lipca 2010 r. sprawa została przekazana organowi I instancji do ponownego rozpoznania, przy czym celem tego przekazania było jedynie ponowne ustalenie wysokości odszkodowania wobec dezaktualizacji operatu szacunkowego, na podstawie którego podjęto decyzję. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy przedmiotem wątpliwości nie była okoliczność, czy pozwanej w ogóle należy się odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości, tj. zasada odpowiedzialności, lecz jedynie wysokość tego odszkodowania. Wynika to wprost z uzasadnienia decyzji Wojewody (...) z dnia 12 lutego 2014 r. Ponowne postępowanie ustalające wysokość odszkodowania zakończyło się wydaniem przez Starostę (...) decyzji z dnia 3 grudnia 2014 r. określającej wysokość świadczenia należnego pozwanej na kwotę przekraczającą 16 000 000 zł. Zatem pozwanej nadal przysługuje wierzytelność, której podstawa nigdy nie odpadła. Decyzja Starosty (...) z dnia 8 lipca 2010 r. została wprawdzie uchylona, jednakże akt wywłaszczeniowy nadal pozostaje w mocy. W tej sytuacji odszkodowanie nadal jest należne i nie odpadła podstawa prawna jego świadczenia w rozumieniu art. 410 § 2 k.p.c. Przeciwnie, to powód pozostaje dłużnikiem pozwanej na kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy odszkodowaniem wypłaconym ma podstawie decyzji z dnia 8 lipca 2010 r. a należnym w związku z treścią decyzji z dnia 3 grudnia 2014 r.

Wobec powyższego, pozwana nie miała obowiązku zwrócenia pozwanemu wypłaconego jej odszkodowania po uchyleniu decyzji Starosty (...) z dnia 8 lipca 2010 r., nr (...) (...) (...)

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 2 ust. 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Od wyroku tego apelację wniósł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. i art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 16 § 1 k.p.a. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodu - decyzji Starosty (...) z dnia 3.12.2014 r., (...) (...) (...) o ustaleniu odszkodowania na rzecz B. N., polegającą na przyjęciu, że:

- decyzja wywołuje skutki prawne, podczas, gdy w dacie wydania wyroku decyzja nie była ostateczna i nie stała się ostateczna do chwili obecnej;
- decyzja wywołuje skutki prawne z zakresie kompensacji roszczenia Skarbu Państwa o zwrot odszkodowania wypłaconego B. N. na podstawie decyzji Starosty (...) z dnia 08.07.2010 r., (...) (...) (...), w łącznej kwocie 11 113 227,00 złotych, podczas gdy z treści decyzji z 3.12.2014 r. nie wynika, iżby świadczenie wypłacone pozwanej dotychczas, jako odszkodowanie za wywłaszczenie określonej nieruchomości zostało zaliczone na poczet odszkodowania ustalonego decyzją wydaną na skutek ponownego rozpatrzenia sprawy,

skutkujące błędem w ustaleniach faktycznych sprawy polegającym na przyjęciu, iż decyzją Starosty (...) z dnia 3.12.2014 r. ustalono na rzecz B. N. odszkodowanie w kwocie 16 510 231,82 złotych, a podstawa świadczenia kwoty 11 113 227,00 złotych nie odpadła;

1. art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. polegające na niezastosowaniu, w sytuacji, gdy istniała uzasadniona okoliczność uzasadniająca zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez Starostę (...) w sprawie o ustalenie odszkodowania za wywłączoną nieruchomość pod znakiem (...). (...) (...)

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2014, poz. 518 t.j. ze zm.) poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż osoba, której wypłacono odszkodowanie na podstawie decyzji, która została uchylona lub stwierdzono jej nieważność nie jest zobowiązana do zwrotu tego odszkodowania w sytuacji, gdy decyzja ustalająca na nowo wysokość odszkodowania nie dokonała zaliczenia kwoty odszkodowania wypłaconego poprzednio na poczet tego odszkodowania;

2. art. 410 § 1 i § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym polegające na przyjęciu, że podstawa świadczenia kwoty 11 113 227,00 złotych wypłaconego B. N. w dniu 7.10.2010 r. na podstawie decyzji Starosty (...) z dnia 08.07.2010 r., (...) (...) (...) nie odpadła pomimo, iż decyzja z dnia 08.07.2010 r. została wyeliminowana z obrotu prawnego, a decyzja Starosty (...) z dnia 3.12.2014 r., (...) (...) (...), nie była ostateczna w dacie wydania wyroku ani nie zaliczała dotychczas wypłaconego odszkodowania na poczet odszkodowania ustalonego tą decyzją.

W konsekwencji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Powód wniósł ponadto o dopuszczenie dowodu z dokumentów, tj. odwołania Prezydenta Miasta P. z dnia 15 grudnia 2014 r. od decyzji Starosty (...) z dnia 3 grudnia 2014 r., (...) (...) -90/09 wraz z dowodem doręczenia i zawiadomienia Wojewody (...) z dnia 25 stycznia 2015 r., (...) (...) .153.2014.3 o toczącym się postępowaniu, na okoliczność ustalenia, że decyzja Starosty (...) z dnia 3 grudnia 2014, (...) (...) (...) jest nieostateczna, bowiem toczy się postępowanie odwoławcze prowadzone przez Wojewodę (...), jak też na okoliczność ustalenia, iż zakresem odwołania objęto również niezaliczenie przez Starostę (...) na poczet odszkodowania ustalonego decyzją z 3 grudnia 2014 r., kwoty odszkodowania dotychczas wypłaconego na podstawie decyzji z 8 lipca 2010 r.

Nadto na rozprawie apelacyjnej powód wniósł o przeprowadzenie dowodu z decyzji Wojewody (...) z dnia 26 marca 2015 r. uchylającej wskazaną wyżej decyzję Starosty (...).

Powód wniósł również o zawieszenie postępowania apelacyjnego do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie o ustalenie odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość prowadzonego pod znakami: GN.GN.N. (...) (...) i SN-III. (...) .153.2014.3.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Odnosząc się na wstępie do wniosku powoda o otwarcie rozprawy na nowo stwierdzić trzeba, że wniosek ten nie zasługiwał na uwzględnienie.

Wniosek powoda o zawieszenie postępowania apelacyjnego do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie o ustalenie odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość prowadzonego pod znakami: GN.GN.N. (...) -90/09 i SN-III. (...) .153.2014.3 nie znajduje podstaw nie tylko z przyczyn wskazanych niżej ale także z uwagi na fakt, że postępowanie administracyjne, mające być podstawą zawieszenia postępowania cywilnego toczyło się już w momencie wniesienia pozwu. Nie powinno akceptować się sytuacji, w której powód ma świadomość, że kwestia zasadności roszczenia jest wątpliwa a mimo to wnosi pozew narażając pozwanego na ponoszenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny przyjmuje też za ustalone fakty wynikające ze złożonych dokumentów dołączonych do apelacji jak również na rozprawie apelacyjnej. Zauważyć jedynie można, że o ile strona mogła powołać w postępowaniu przed Sądem I instancji dowód z odwołania Prezydenta Miasta P. z dnia 15 grudnia 2014 r. od decyzji Starosty (...) z dnia 3 grudnia 2014 r., (...) (...) (...) jako sporządzonego przed dniem zamknięcia rozprawy (17 grudnia 2014 r.), to już dowodu doręczenia tego odwołania i zawiadomienia Wojewody (...) z dnia 25 stycznia 2015 r., SN- III. (...) .153.2014.3 o toczącym się postępowaniu, strona nie mogła powołać w tym postępowaniu, a tym bardziej decyzji Wojewody (...) z dnia 26 marca 2015 r. bowiem dokumenty te powstały już po zamknięciu rozprawy w pierwszej instancji.

Nie uzasadniało to jednak otwarcia rozprawy.

Przechodząc do kwestii rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego wskazać trzeba, że zakres kognicji Sądu drugiej instancji wyznacza treść art. 378 § 1 k.p.c., który stanowi, iż Sąd ten rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, wiążą go zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

W sprawie niniejszej zachodzi nieważność postępowania z powodu niedopuszczalności drogi sądowej (art. 379 pkt 1 k.p.c.).

Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych określa art. 1 k.p.c. Ocena, czy konkretna sprawa mieści się w ramach pojęcia sprawy cywilnej, wymaga analizy stanu faktycznego sprawy pod kątem przedmiotu poddanego sądowi pod osąd albowiem te właśnie elementy konkretyzują określony stosunek prawny istniejący między stronami, będący przedmiotem sporu, a w konsekwencji także charakter sprawy (por. wyrok SN z dnia 25 maja 2011 r. II CSK 483/10,

LEX nr 1102851). Należy zauważyć, że także niektóre roszczenia mające charakter cywilnoprawny zostały przekazane, na mocy przepisów szczególnych, na drogę postępowania administracyjnego. Prawo do ustalenia odszkodowania za nieruchomości wywłaszczoną - jakkolwiek ma charakter mieszany: cywilno-administracyjny - to jest niewątpliwie względny, samoistny, majątkowy i zbywalny prawem majątkowym. Prawo to powstaje pierwotnie z chwilą, gdy doszło do wykonania wywłaszczenia. Następnie prawo to może być przedmiotem pochodnego i translatywnego obrotu pod tytułem szczególnym i ogólnym.

Zgodnie z art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 782) - dalej u.g.n., jeżeli decyzja, na podstawie której wypłacono odszkodowanie, została następnie uchylona lub stwierdzono jej nieważność, osoba, której wypłacono odszkodowanie, lub jej spadkobierca są zobowiązani do zwrotu tego odszkodowania po jego waloryzacji na dzień zwrotu. Przepis ten zawarty jest w akcie prawnym należącym systemowo do dziedziny prawa administracyjnego. Nie budzi wątpliwości, że art. 132 u.g.n. jako całość odnosi się do problematyki związanej z odszkodowaniem należnym za wywłaszczenie nieruchomości, kolejno odnosząc się do poszczególnych kwestii związanych z tym zagadnieniem, w tym również do trybu postępowania, wskazując jako właściwy tryb administracyjny. Odszkodowanie z tytułu wywłaszczenia nieruchomości stanowi roszczenie cywilnoprawne, jednakże ustawodawca przewidział, iż jego rozstrzygnięcie następuje na drodze postępowania administracyjnego.

Zarzuty apelacji koncentrują się na kwestii prawidłowości decyzji Starosty (...) z dnia 3 grudnia 2014 r., w której nie dokonano stosownego rozliczenia z tytułu wypłaconego pozwanej odszkodowania na podstawie decyzji z 8 lipca 2010 r. Jednakże do weryfikacji powyższej decyzji, w szczególności we wskazanym zakresie właściwa jest droga administracyjna. Powód zresztą z drogi tej skorzystał wnosząc do Wojewody (...) odwołanie od decyzji Starosty (...) z dnia 3 grudnia 2014 r. i kwestionując rozstrzygnięcie organu I instancji w przedmiotowym zakresie.

W orzecznictwie sądów administracyjnych nie budzi wątpliwości, że w sytuacji ustalenia odszkodowania po uchyleniu lub stwierdzeniu nieważności decyzji, organ ustalając odszkodowanie na nowo powinien dokonać umniejszenia ponownie ustalanego odszkodowania o kwotę odszkodowania wypłaconego na mocy decyzji, której nieważność stwierdzono (lub ją uchylono), po dokonaniu jej waloryzacji.

Nie ulega też żadnej wątpliwości, że również kwestia waloryzacji wypłaconego wcześniej odszkodowania powinna być rozstrzygnięta w postępowaniu administracyjnym. W orzecznictwie podniesiono jedynie kwestię upoważnienia organów administracji do orzekania o zobowiązaniu do zwrotu, ustaleniu kwoty zwaloryzowanego odszkodowania w drodze decyzji administracyjnej. Nie ulega natomiast kwestii, że przepis art. 132 ust. 3a u.g.n. nakłada na poprzednich właścicieli (następców prawnych) wywłaszczonej nieruchomości obowiązek zwrotu odszkodowania uzyskanego z tytułu wywłaszczenia, zwaloryzowanego na dzień zwrotu. W orzecznictwie podnosi się również, że obowiązek zwrotu odszkodowania w sytuacji opisanej w tym przepisie powstaje z mocy samego prawa. Skoro, jak wskazano powyżej, do waloryzacji odszkodowania w trybie art. 132 u.g.n. mają zastosowanie przepisy materialnego prawa administracyjnego, to tym bardziej, realizacja obowiązku z art. 132 ust. 3a powinna odbyć się w takim samym trybie, ze wszystkimi konsekwencjami, a więc trybem postępowania i oceną wszystkich skutków prawnych (por. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 9 kwietnia 2014 r. I SA/Gd 219/14, LEX nr 1469687).

Należy podkreślić, że obowiązek zwrotu odszkodowania (po jego waloryzacji), o którym mowa w art. 132 ust. 3a u.g.n. jest nieodłącznie związany z ustaleniem odszkodowania (na nowo), bez którego potrącenie wcześniej otrzymanych kwot nie byłoby możliwe (zob. wyrok NSA w W. z dnia 28 lutego 2014 r. I OSK 428/13, LEX nr 1494739). Skoro na gruncie obecnie obowiązujących przepisów istnieje podstawa prawna do pomniejszenia w decyzji o ustaleniu odszkodowania jego wysokości o kwotę zwaloryzowanego odszkodowania wypłaconego wcześniej, to nie można przyjąć, że dopuszczalne jest rozstrzygnięcie tej kwestii w postępowaniu cywilnym. Skoro kwestia ustalenia wysokości odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości jest kompleksowo uregulowana nie ma potrzeby odwoływania się do regulacji kodeksu cywilnego dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia.

Zauważyć też trzeba, że w sytuacji, gdy w wyniku wydania nowej decyzji administracyjnej okaże się, iż poprzednio wypłacone odszkodowanie jest wyższe od odszkodowania na nowo ustalonego, to „Dochodzenie tego zwrotu powinno (...) następować jako wykonanie ustawowo określonego obowiązku w art. 132 ust. 3 a u.g.n. w związku z decyzją, mocą której uchylono lub stwierdzono nieważność decyzji o ustaleniu odszkodowania. W takim przypadku miałyby zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji o dokonywaniu egzekucji świadczenia wprost na podstawie przepisu ustawy, tj. art. 132 ust. 3a u.g.n. (Ustawa o gospodarce nieruchomościami, Komentarz, J. Jaworski, A Prusaczyk, A. Tułodziecki, M. Wolanin. Warszawa 2011, s. 1011).

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku orzekając o kosztach postępowania zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461). Na koszty te składają się koszty zastępstwa procesowego strony wygrywającej sprawę.

Roman Stachowiak Małgorzata Gulczyńska Jan Futro